YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (yhden tuomarin kokoonpano)

16 päivänä toukokuuta 2001 *

Asiassa T-68/99,

Toditec NV, kotipaikka Antwerpen (Belgia), edustajinaan avocaat E. Ballon ja avocaat H. Dubois, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään E. de March ja M. Shotter, avustajanaan avocaat J. Stuyck, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

jossa yhtäältä kantaja vaatii EY:n perustamissopimuksen 181 artiklan (josta on tullut EY 238 artikla) mukaisen välityslausekkeen nojalla, että komissio tuomitaan maksamaan 74 967 ecun suuruinen summa 5.6.1998 lukien laskettavine 7 prosentin (laillinen korko Belgiassa) korkoineen, ja toisaalta komissio vaatii

* Oikeudenkäyntikieli: englanti.

vastakanteessaan, että kantaja tuomitaan maksamaan sille 54 486 euron suuruinen summa 31.1.1999 lukien laskettavine 7 prosentin korkoineen,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (yhden tuomarin kokoonpano),

toimien kokoonpanossa: tuomari M. Vilaras,

kirjaaja: hallintovirkamies J. Palacio Gonzáles,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 8.11.2000 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Riidanalainen sopimus

1 Euroopan yhteisö, edustajanaan komissio, teki 13.2.1996 kantajan kanssa sopimuksen nimeltään "Esprit Network of Excellence/Working Group — 20526 — Dissemination Coordination for OMI — Discomi" (jäljempänä sopimus). Sopimuksen voimassaoloaika oli 12 kuukautta 1.12.1995 lukien.

2 Sopimuksessa kantaja sitoutui toteuttamaan yksinomaisella vastuullaan sopimuksen liitteessä I (joka on otsikoitu "tekniseksi liitteeksi") yksityiskohtaisesti määritellyn tehtävän yhteistyössä neljän muun osanottajan kanssa, jotka olivat RWM Consulting (Alankomaat), HD Geoconsult (Tanska), Hellenic Esprit Club (Kreikka) ja STM Ltd (Yhdistynyt kuningaskunta). Teknisen liitteen mukaan Discomi-hankkeen (Dissemination Co-ordination for OMI; jäljempänä hanke) tavoite oli edistää OMI-ohjelman (Open Micropocessors Systems Initiative) ja erityisesti sen kaupallisesti hyödynnettävien tulosten tunnettuisuutta mahdollisimman laajalle yleisölle edistämällä ja yhdenmukaistamalla eri levityskeinoja. Liitteen mukaan tämän tehtävän toteuttamiseksi oli käytettävä kuutta erilaista toimintatapaa, ja kutakin näistä toimintatavoista koski yksityiskohtainen työohjelma, jonka puitteissa oli määrätty yksittäisiä suorituksia (work packages "deliverables") koskevan luettelon laatimisesta.

3 Sopimus perustui tutkimusta, teknologista kehittämistä ja esittelyä koskevasta erityisohjelmasta tietoteknologian alalla (1994—1998) 23 päivänä marraskuuta 1994 tehtyyn neuvoston päätökseen 94/802/EY (EYVL L 334, s. 24), joka tehtiin Euroopan yhteisön neljännestä puiteohjelmasta tutkimusta, teknologista kehittämistä ja esittelyä koskevien toimien osalta (1994—1998) 26 päivänä huhtikuuta 1994 tehdyn Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksen N:o 1110/94/EY (EYVL L 126, s. 1) nojalla.

4 Päätöksen N:o 1110/94/EY liite IV sisältää yksityiskohtaiset säännöt yhteisön rahoitusosuudesta erityisohjelmissa toteutettaviin erikoisiin tutkimusta, teknologista kehittämistä ja esittelyä koskeviin toimiin (jäljempänä T&K-toimet) ja siinä määrätään, että yhteisön rahoitusosuus epäsuorista valmistelu-, liite- ja tukitoimista voi olla 100 prosenttia toimenpiteen kustannuksista.

5 Päätöksen 94/802/EY liitteessä III määritellään yksityiskohtaiset säännöt ohjelman täytäntöönpanosta, ja siinä määrätään, että ohjelma toteutetaan välillisin

toimin, joiden avulla yhteisö antaa rahoitustukea kolmansien osapuolten tai yhteisten tutkimuskeskusten (YTK-laitosten) ja kolmansien osapuolten yhdessä toteuttamiin T&K-toimiin. Liitteessä määrätään myös, että yhteisön rahoitusosuus valmistelu-, liitännäis- ja tukitoimista voi olla 100 prosenttia.

6 Sopimuksen rahoitusta koskevat määräykset sisältyvät sopimuksen 4 kohtaan, sen liitteeseen II, jonka otsikko on "Raportit", ja sen liitteen II lisäykseen 1, jonka otsikko on "Matka- ja oleskelukustannukset".

7 Sopimuksen 4 kohdan 1 kappaleen mukaan "komissio osallistuu kustannuksiin — mukaan lukien matka- ja oleskelukustannukset —, jotka sopijapuoli ilmoittaa ja komissio hyväksyy 3 kohdan 1 kappaleen ja liitteen II mukaisesti aina 550 000 ecuun asti".

8 Sopimuksen 4 kohdan 2 kappaleessa määritellään maksua koskevat yksityiskohtaiset säännöt ja siinä määrätään muun muassa, että 275 000 ecun suuruinen ennakkomaksu suoritetaan 60 päivän kuluessa siitä, kun komissio on allekirjoittanut sopimuksen, ja että jaksottaiset maksut suoritetaan hankkeen edistymistä koskeviin määräaikaisiin raportteihin sisältyvien menoilmoitusten perusteella, jotka komissio on hyväksynyt. Maksut tapahtuvat 60 päivän kuluessa siitä, kun komissio on hyväksynyt asianomaisen raportin. Lisäksi määrätään, että "jos komission suorittamat maksut ylittävät sen hyväksymät ilmoitetut kulut, sopijapuoli palauttaa ylimenevän summan 60 päivässä palautusvaatimuksen saamisesta lukien".

9 Sopimuksen 3 kohdan 1 kappaleessa asetetaan kantajalle velvollisuus toimittaa komissiolle kaikkia hankkeeseen osallistujia koskevat "raportit, joissa konsoli-

doidaan ja esitetään yhteenveto töistä ja tuloksista", eli hankkeen edistymistä koskevat määräaikaiset raportit kuuden kuukauden välein hankkeen todellisesta alkamispäivästä lukien sekä loppuraportin kahdessa kuukaudessa tehtävän loppuunsaattamisesta, lakkaamisesta tai peruuttamisesta.

10 Edellä mainittujen raporttien sisällöstä, mukaan lukien aiheutuneista menoista laadittavan ilmoituksen edellyttämät tiedot, sekä niiden esittämisessä noudatettavasta menettelystä määrätään sopimuksen liitteessä II, johon nimenomaisesti viitataan sopimuksen 3 kohdan 1 kappaleessa. Liitteen II mukaan (1.1 ja 1.2 kohta) hankkeen edistymistä koskeviin määräaikaisiin raportteihin (ja loppuraporttiin) on sisällytettävä yksityiskohtaiset tiedot kaikesta suoritettavaan tehtävään liittyen toteutetusta toiminnasta, minkä lisäksi määrätään seuraavaa: "Raporteissa esitettävä yksityiskohtaiset tiedot taloudellisesta tilanteesta ja esitettävä kunkin osanottajan osalta menoilmoitukset, jotka koskevat seuraavia seikkoja:

— Tehtävän infrastruktuurin hallinnointiin liittyvät henkilöstökulut todellisten bruttopalkkojen ja -palkkioiden perusteella ja kaikki muut välittömästi työvoiman käyttöön liittyvät kustannukset, kuten sosiaalimaksut ja eläkkeet. Raporttiin on sisällytettävä myös ilmoitukset niistä henkilöstökuluista, joita sopijapuolelle on aiheutunut tehtävän koordinoinnista. Henkilöstökulut eivät saa sisältää välillisiä kuluja tai yleiskuluja.

— Matka- ja oleskelukustannukset. Tämän liitteen lisäyksessä 1 yksilöidään tämän sopimuksen nojalla hyväksyttävät matka- ja oleskelukustannukset.

— Koneista ja laitteista sekä kulutushyödykkeistä aiheutuvat menot. Nämä menot hyväksytään tämän sopimuksen nojalla vain, jos komissio

on hyväksynyt ne ennakolta tai jos ne on yksilöity liitteessä (tekninen liite).

— Muut kustannukset. Lisäkulut ja odottamattomat kulut, jotka eivät kuulu yllämainittuihin luokkiin, voidaan laskuttaa komission suostumuksella, jos ne ovat välttämättömiä tehtävän toteuttamiseksi ja jos ne eivät olennaisesti muuta tehtävän laajuutta.

Siltä osin kuin kysymys on henkilöstökuluista ja koneista ja laitteista sekä kulutushyödykkeistä aiheutuvista kuluista, komissio hyväksyy tämän sopimuksen nojalla ainoastaan kullekin osanottajalle hankkeen tosiasiallisen aloittamisen jälkeen tosiasiallisesti aiheutuneet kustannukset, jotka ovat nimenomaisesti välttämättömiä tehtävän toteuttamiseksi. Sopijapuoli ei ilmoita eikä komissio hyväksy mitään muita tehtävän toteuttamisen yhteydessä syntyneitä maksuja tai menoja."

11 Sopimuksen 8 kohdassa sopijapuolelle asetetaan velvollisuus "pitää säännöllisesti ja tavanomaisesti sovellettavien kirjanpitosäännösten mukaisesti asianmukaista kirjanpitoa ja dokumentointia, joihin sisältyvät muun muassa laskut ja osanottajaluettelot, ilmoitettavien menojen osoittamiseksi ja perusteeksi", ja siinä määrätään lisäksi, että "eri asiakirjojen [on oltava] käytettävissä tilintarkastusta varten". Sopimuksen 9 kohdassa tunnustetaan komission virkamiehille "kohtuullinen oikeus tutustua" tehtävän toteuttamispaikkoihin tarkastuksia ja tilintarkastusta varten.

12 Sopimuksen 14 kohdan mukaan siihen sovelletaan Belgian oikeutta ja sen 15 kohdan mukaan sitä koskevat riidat kuuluvat Euroopan yhteisöjen tuomioistuimen yksinomaiseen toimivaltaan.

Tosiseikat ja asian käsittelyn vaiheet

13 Komissio suoritti 21.3.1996 kantajalle sopimuksen 4 kohdan 2 kappaleen nojalla 275 000 ecun suuruisen ennakkomaksun.

14 Kantaja esitti komissiolle 19.7. ja 23.8.1996 päivätyissä kirjeissään ensimmäisen menoilmoituksen sopimusjaksolta 1.12.1995—31.5.1996 (jäljempänä ensimmäinen jakso); ilmoituksen mukaan kokonaissumma oli 249 213,93 ecua, josta 120 307,40 ecua oli kantajan omia menoja ja loppusumma muiden hankkeen osanottajien menoja. Komissiolle esitetyt menot oli laskettu Belgian frangeissa (BEF) ja kantaja oli muuntanut ne ecuiksi 19.7.1996 voimassa olleen muuntokurssin mukaisesti.

15 Komissio hyväksyi 22.11.1996 päivätyssä kirjeessään kantajan ilmoittamista menoista 67 342 ecua ja kieltäytyi vastaamasta enemmistä menoista eli 51 361 ecusta; komissio sovelsi tuona päivänä voimassa ollutta muuntokurssia BEF/ecu. Komission kantajan ilmoittamista kuluista hylkäämä osa koski pääosin osaa henkilöstökuluista ja kolmansien kanssa toteutetusta yhteistyöstä aiheutuneista kuluista. Muiden hankkeen osanottajien ilmoittamat menot hyväksyttiin pääosiltaan. Komissio määräsi samassa kirjeessä kantajalle maksettavaksi 160 015 ecua, josta 67 342 ecua oli sen omia menoja ja loppusumma muiden hankkeen osanottajien kuluja.

16 Kantaja riitautti 4.12.1996 lähettämässään telekopiossa sen, että komissio oli hylännyt niin merkittävän osan sen menoista, ja ilmoitti esittävänsä näiden menojen osalta perustelut hankkeesta aiheutuneita menojaan koskevassa lopullisessa menoilmoituksessa.

17 Brysselissä pidettiin 16.12.1996 hankkeen lopullista arviointia koskeva kokous. Komissio totesi 18.12.1996 päivätyssä telekopiossaan, jossa se lähetti myös tämän kokouksen pöytäkirjan, muun muassa seuraavaa:

" — — Hanke on todettu mielenkiintoiseksi, mutta valitettavasti sillä ei ole saavutettu asetettuja tavoitteita. Arvioijat ovat katsoneet, että käytetyt resurssit ovat olleet suuria saavutettuihin tuloksiin nähden."

18 Kantaja toimitti 24.1.1997 päivätyssä kirjeessään, joka saapui komissioon 3.3.1997, toisen menoilmoituksensa sopimusjaksolta 1.6.—30.11.1996 (jäljempänä toinen jakso). Kantajan ilmoittamat omat menot olivat tältä ajanjaksolta Belgian frangeina laskettuina ja 24.1.1997 voimassa olleen muuntokurssin perusteella ecuiksi muunnettuina 167 128 ecua (joista 115 767 ecua toisen jakson ja 51 361 ecua niitä ensimmäisen jakson aikana aiheutuneita kuluja, jotka komissio hylkäsi edellä mainitussa, 22.11.1996 päivätyssä kirjeessään).

19 Komissio kiinnitti 4.3.1997 päivätyssä faksissaan kantajan huomiota siihen, että tämä ei ollut vielä toimittanut komissiolle sopimuksen 3 kohdan 1 kappaleen ja liitteen II mukaista viimeistä puolivuotisraporttia eikä etenkään niiden mukaista loppuraporttia.

20 Kantaja toimitti 26.5.1997 komissiolle loppuraportistaan version, jonka otsikko oli "1. versio".

21 Komission totesi 1.4.1998 päivätyssä kirjeessään, että se oli väliaikaisesti hylännyt kaikki kantajan toisessa menoilmoituksessaan ilmoittamat kulut (eli

164 638 ecua 167 128 ecun sijasta, tuona päivänä voimassa olleen BEF/ecu-muuntokurssin mukaisesti), koska ne olivat tarkastuksen kohteena. Sitä vastoin komissio hyväksyi muiden osanottajien toisen jakson kuluista lähes kaikki (eli 180 621 ecua) hyläten kuitenkin HD Geoconsultin ilmoittamista menoista 4 708 ecua. Toiselta jaksolta hylättiin siis 169 346 ecun suuruiset kustannukset. Komissio totesi kirjeessään, että mitään maksua ei suoritettaisi, koska sen hyväksymät kustannukset eli 340 636 ecua (180 621 + 160 015) olivat pienemmät kuin siihen mennessä suoritetut maksut, jotka olivat 435 015 ecua (275 000 + 160 015). Komissio selvitti kirjeensä liitteissä erityisesti, että kantajan ilmoittamat "henkilöstökulut" hylättiin kaikki väliaikaisesti "neuvottelujen ratkaisua odoteltaessa".

22 Komissio ilmoitti kantajalle 4.6.1998 päivätyssä kirjeessään, että se ei ollut vielä saanut kaikilta hankkeen osanottajilta konsolidoitua menoilmoitusta, joka olisi pitänyt toimittaa sille sopimuksen liitteen II mukaisesti. Näin ollen komissio ehdotti kantajalle, että se päättäisi hankkeen rahoituksen niiden todellisten kulujen perusteella, jotka on hyväksytty väliaikaisten maksuraporttien mukaisesti. Tältä osin komissio totesi, että jos se ei saisi kirjeen päiväystä seuraavan kuukauden kuluessa konsolidoituja maksuilmoituksia, se harkitsisi kantansa uudelleen sopimuksen liitteen II mukaisesti.

23 Komissio esitti kirjeeseensä liitetyssä taulukossa tilityksen kunkin hankkeen osanottajan osalta koko sopimusajalta hyväksymistään kuluista sekä jo suoritetuista maksuista. Taulukosta ilmeni myös, että kantajalle maksettu summa oli 94 379 ecua (435 015 – 340 636) suurempi kuin komission hyväksymät menot.

24 Kantaja riitautti 5. ja 17.6.1998 päivätyissä kirjeissään sen, että komissio oli hylännyt sen menoja 1.4. ja 4.6.1998 päivätyissä kirjeissään. Kantaja toisti

vaatimuksensa 169 346 ecun korvaamisesta (ks. edellä 21 kohta) ja vaati komissiota maksamaan 74 967 ecua (eli 340 636 + 169 346 – 435 015).

25 Komissio lähetti kantajalle 2.12.1998 päivätyllä kirjeellään lopullisen luettelon menoista, jotka se oli hyväksynyt toisen jakson osalta. Se ei hyväksynyt mitään kantajan ilmoittamia lisämenoja vedoten siihen, että sopimusta ei ollut täytetty. Lisäksi komissio oli vähentänyt 9 949 ecua ensimmäiseen jaksoon liittyvistä henkilöstökuluja koskevista kantajan saatavista vahvistettuaan kantajan palkkaamien kahden asiantuntijan, Geerinckxin ja Cuyversin, tuntipalkaksi 1 565 BEF — kantaja oli laskuttanut heidän palveluksistaan 2 067 BEF/tunti ja 2 684 BEF/tunti. Tämän vuoksi kantajan omina kuluina alun perin hyväksytty 67 342 ecun suuruinen summa (ks. edellä 15 kohta) aleni 57 393 ecuun. Komissio suostui lopulta korvaamaan 4 709 ecua HD Geoconsultin kuluina, jotka oli alun perin hylätty 4 708 ecun suuruisena summana (ks. edellä 21 kohta).

26 Näiden korjausten jälkeen komission kaikkien osanottajien koko sopimusajalta hyväksymät kokonaiskulut olivat 335 396 ecua (340 636 + 4 709 – 9 949), ja kantajalle liikaa maksettu summa oli 99 619 ecua (435 015 – 335 396). Komissio vaati 2.12.1998 päivätyssä toisessa kirjeessään kantajaa palauttamaan liikaa maksetun summan, ja lähetti tätä koskevan laskun 14.12.1998.

27 Ecu korvattiin eurolla 1.1.1999 lukien tietyistä euron käyttöön ottamiseen liittyvistä säännöksistä 17 päivänä kesäkuuta 1997 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1103/97 (EYVL L 162, s. 1) mukaisesti siten, että yksi ecu vastaa yhtä euroa.

28 Kantaja kiisti 20.1.1999 päivätyssä kirjatussa kirjeessään ehdottomasti komission esittämän palautusvaatimuksen. Samana päivänä päivätyssä kirjeessään kantajan asiamies vahvisti asiakkaansa kannan ja vaati komissiota maksamaan tälle 77 591 euroa, joka vastasi komission hylkäämiä kuluja (74 967 euroa) 2 264 euron suuruisine korkoineen. Hän riitautti lisäksi 9 949 euron suuruisen vähennyksen, josta komissio oli ilmoittanut edellä mainitussa 2.12.1998 päivätyssä kirjeessään, sekä sen, että komissio oli hylännyt suurimman osan kantajan ensimmäisen jakson henkilöstökuluista.

29 Näiden seikkojen perusteella kantaja nosti nyt esillä olevan kanteen, joka saapui ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 5.3.1999.

30 Vastauksenaan edellä mainittuun 20.1.1999 päivättyyn kirjeeseen komissio ilmoitti kantajan asiamiehelle 29.4.1999 päivätyllä kirjeellään, että tutkittuaan asiakirja-aineiston uudelleen ja löydettyään joitakin virheitä tiettyjen kustannusten sekä kantajan kokonaistyötuntimäärän laskemisessa (1 452 tuntia ensimmäiseltä jaksolta jo hyväksyttyjen 710 tunnin sijasta), se oli päättänyt tehdä 45 133 euron suuruisen korjauksen kantajan eduksi kantajan omien kulujen osalta. Tämän korjauksen jälkeen komission kantajalta vaatima liikaa maksettu summa pieneni 54 486 euroon (99 619 – 45 133).

31 Komissio esitti tässä kirjeessään lisäselvityksiä 2.12.1998 päivätyssä kirjeessään (ks. edellä 25 kohta) ilmoittamiensa kantajan palkkaamien asiantuntijoiden tuntipalkkojen vähennyksen osalta. Lisäksi komissio ilmoitti kantajan asiamiehelle, että se ei voinut hyväksyä kantajan vaatimusta 74 967 euron maksamisesta.

32 Komissio esitti vastakanteen vastineessaan, joka saapui ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen 18.5.1999.

33 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) päätti työjärjestyksensä 14 artiklan 2 kohdan ja 51 artiklan mukaisesti siirtää asian esittelevän tuomarin Vilarasin ratkaistavaksi yhden tuomarin kokoonpanossa.

34 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin päätti aloittaa suullisen käsittelyn ja prosessinjohtotoimena pyysi kantajaa vastaamaan tiettyihin kysymyksiin kirjallisesti. Kantaja noudatti pyyntöä asetetussa määräajassa.

35 Asianosaisten suulliset lausumat ja vastaukset ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin kuultiin 8.11.2000 pidetyssä istunnossa.

Asianosaisten vaatimukset

36 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— ottaa kanteen tutkittavaksi ja katsoo sen perustelluksi,

— velvoittaa komission maksamaan kantajalle 74 967 ecua vastaavan summan euroina 7 prosentin (laillinen korko Belgiassa) suuruisine korkoineen 5.6.1998 lukien,

— määrää asiantuntijalausunnon hankkimisesta siltä osin kuin se on tarpeen,

— hylkää komission vastakanteen perusteettomana,

— velvoittaa komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

37 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— hylkää kanteen perusteettomana,

— velvoittaa kantajan maksamaan komissiolle 54 486 euroa 7 prosentin suuruisine korkoineen 31.1.1999 lukien,

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Asiantuntijalausunnon pyytäminen

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

38 Kantaja väittää, että koska komissio ei ole käyttänyt sille sopimuksen 9 kohdassa taattuja mahdollisuuksia teknisten tarkastusten ja tilintarkastuksen tekemiseen, on määrättävä asiantuntijalausunnon hankkimisesta näiden tehtävien suorittamisen ja kaikkien ilmoitettujen kulujen todenperäisyyden tarkastamiseksi.

39 Komissio huomauttaa, että kantajan esittämä asian selvittämistoimiin ryhtymistä koskeva vaatimus on vain osoitus kantajan kyvyttömyydestä esittää näyttöä riidanalaisten menojen perusteeksi.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

40 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan selvittämistoimien tarpeellisuudesta asian ratkaisun kannalta päättää ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (ks. asia T-138/98, ACAV ym. v. neuvosto, tuomio 22.2.2000, Kok. 2000, s. II-341, 72 kohta). Asiakirja-aineistosta ilmenevien seikkojen ja kantajan esittämien väitteiden valossa tällainen toimenpide ei ole merkityksellinen eikä tarpeen käsiteltävänä olevan asian ratkaisemiseksi. Toimenpiteeseen ei siten ole tarpeen ryhtyä.

41 Kantajan vaatimus asiantuntijalausunnon hankkimisesta on näin ollen hylättävä.

Kantajan päävaatimus

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

42 Kantaja vetoaa yhteen kanneperusteeseen, jonka mukaan komissio on syyllistynyt sopimusrikkomukseen.

43 Kantaja väittää yleisesti, että komissio on laiminlyönyt sopimusvelvoitteensa, kun se on kieltäytynyt korvaamasta riidanalaisia menoja perustelematta ja antamatta kantajalle mahdollisuutta puolustautua. Se arvostelee komissiota myös siitä, että komissio ei ole käyttänyt sille sopimuksen 8 ja 9 kohdassa taattuja mahdollisuuksia tarkastaa tehtävän suorittamista ja kaikkien ilmoitettujen kulujen todenperäisyyttä. Joka tapauksessa kantajan toiminta ja sille hankkeen yhteydessä aiheutuneet kulut ovat olleet komission tiedossa ja ne on näytetty toteen menoilmoituksilla, hankkeen edistymistä koskevilla määräaikaisilla raporteilla ja loppuraportilla sekä 16.12.1996 pidetyssä kokouksessa esitetyllä taseella.

44 Kantaja riitauttaa seuraavaksi sen, että komissio on hylännyt tietyt ensimmäisen ja toisen jakson aikana aiheutuneet menot.

45 Ensimmäisen jakson osalta kantaja väittää, että komissio on tehnyt useita virheitä siltä osin kuin on kysymys kahden asiantuntijan palkoista, kolmansien kanssa toteutetusta yhteistyöstä aiheutuneista kuluista sekä muista kustannuksista.

46 Palkkakustannusten osalta kantaja väittää, että 1 565 BEF:in suuruinen tuntipalkka, jonka komissio hyväksyi kantajan hankkeeseen palkkaamien kahden

asiantuntijan eli Cuyversin ja Geerinckzin osalta, on perusteeton eikä vastaa kyseisten henkilöiden ammatillista pätevyyttä. Kun lisäksi otetaan huomioon suoritettujen tehtävien monitahoisuus ja niistä aiheutuva vastuu, kantajan maksamat hinnat, jotka kantajan mukaan eivät sisältäneet välillisiä kuluja eivätkä yleiskuluja, olivat perusteltuja ja verrattavissa komission muiden, rajajäsenvaltioista peräisin olevien hankkeen osanottajien osalta hyväksymiin kuluihin.

47 Kantaja väittää myös, että se, että komissio hyväksyi Cuyversin osalta 66 työtuntia ensimmäiseltä jaksolta ilmoitettujen 660 tunnin sijaan, on asiaton virhe tai perustuu kyseisen asiantuntijan tämän jakson aikana suorittamien palvelujen virheelliseen arviointiin.

48 Kantaja riitauttaa myös sen, että komissio hylkäsi tietyt ensimmäisen jakson aikana kolmansien kanssa toteutetusta yhteistyöstä aiheutuneet kulut, eli Bejolun ja Antwerp Business Centerin hallinnointi- ja sihteeripalveluista aiheutuneet kulut, ja pitää näiden ja muiden kulujen hylkäämistä virheellisenä ja perusteettomana.

49 Toisen jakson osalta kantaja pitää käsittämättömänä komission päätöstä kaikkien ilmoitettujen kustannusten hylkäämisestä mukaan lukien kustannukset, jotka liittyivät Molinan kanssa tehtyyn alihankintasopimukseen, josta on määrätty teknisessä liitteessä, varsinkin kun tältä osin on perusteena käytetty ainoastaan "tuloksen puuttumista", eli sopimuksen täyttämättä jättämistä, mitä kantaja pitää absurdina ja todellisuuden vastaisena perusteena. Kantansa tueksi kantaja viittaa "EMSYS 1996" -konferessiin, jonka se järjesti hankkeen yhteydessä Berliinissä 23.—25.9.1996 ja jota komissio oli luonnehtinut "hankkeen suurimmaksi menestykseksi".

50 Kantajan mukaan se, että hankkeella ei saavutettu kaikkia asetettuja tavoitteita, ei merkitse kantajan puolelta sopimuksen täyttämättä jättämistä. Tältä osin kantaja korostaa, että sitä sitoi vain keinoja, ei tulosta koskeva velvollisuus. Näin

ollen komission mainitsemilla esimerkeillä suorittamatta jääneistä tehtävistä ei ole merkitystä.

51 Erityisesti siltä osin kuin on kysymys siitä, että komissio hylkäsi kulutushyödykkeitä koskevat menot (jotka komission 1.4.1998 tekemässä laskelmassa oli luokiteltu muiden kustannusten luokkaan), kantaja väittää, että sopimuksen liitteen II mukaan niiden osalta ei edellytetty komission ennakolta antamaa hyväksyntää, koska ne oli yksilöity teknisessä liitteessä. Kantaja korostaa tältä osin, että tämän liitteen mukaan sille oli myönnetty 10 000 ecun suuruinen budjetti kulutushyödykkeistä aiheutuvia menoja varten.

52 Kantaja arvostelee komissiota myös siitä, että se ei ollut noudattanut lojaalin yhteistyön velvoitetta sopimuksen täytäntöönpanossa. Komissio ei siis ollut esittänyt huomautuksia eikä arvostelua kantajan sille säännönmukaisesti toimittamien määräaikaisten hankkeen edistymistä koskevien raporttien osalta. Tämän vuoksi kantaja kieltäytyy hyväksymästä arvioitsija Vernonin 16.1.1997 päivättyyn arviointiraporttiin, johon komissio vetoaa, sisältyvää arvostelua. Tämän raportin neljää viimeistä sivua ei ollut lainkaan annettu tiedoksi kantajalle, sillä muutoin tämä olisi välittömästi vastannut. Kantajan mukaan Cuyversin palveluista aiheutuneiden kulujen hylkäämistä ei voida pitää ajoissa esitettynä arvosteluna, koska tämä epääminen tapahtui vasta 22.11.1996 eli täsmälleen seitsemän päivää ennen hankkeen päättymistä. Kantaja väittää lisäksi, että komission 29.4.1999 päivätyssä kirjeessään suorittama laskelmien viivästynyt korjaaminen on osoitus siitä mielivaltaisesta asenteesta, joka oli tunnusomainen tämän toimielimen menettelylle hankkeen lopullisia tilejä vahvistettaessa.

53 Kantaja toteaa arvostelusta, jota komissio esitti loppuraportin epätäydellisyydestä ja kaikkien hankkeen osanottajien konsolidoitujen kuluilmoitusten puuttumisesta, että komissio ei ole selvittänyt, millä tavoin loppuraportti on epätäydellinen, ja että konsolidoitu kuluilmoitus voidaan toimittaa vain, jos

vallitsee yksimielisyys ilmoitettavien menojen määrästä. Kantajan mukaan sopimuksessa ei ole määrätty määräaikaa kuluilmoituksen toimittamiselle, ja kaikki vaadittavat tiedot sisältävät kuluilmoitukset on toimitettu komissiolle "tavanomaisissa ja kohtuullisissa" määräajoissa.

54 Sopimuksen luonteen osalta kantaja katsoo, että komission vastineessaan tekemä luonnehdinta, jonka mukaan kysymys oli päätöksen 94/802/EY nojalla tehdystä "tukisopimuksesta" eikä "kaupallisesta palvelusopimuksesta", on virheellinen samoin kuin toimielimen tästä luonnehdinnasta tekemät päätelmät. Ei myöskään ole selvää, mikä mahdollinen vaikutus tällä luonnehdinnalla on komission velvollisuuteen toteuttaa asianmukainen ja oikea kantajan sopimuksen nojalla suorittamien tehtävien arviointi sekä velvollisuuteen hyväksyä kantajan ilmoittamat kulut.

55 Sopimuksen sanamuoto on sitä vastoin selvä eikä edellytä mitään päätösten 94/802/EY ja N:o 1110/94/EY perusteella tapahtuvaa tulkintaa. Jos sopimuksen tulkitseminen osoittautuisi välttämättömäksi, se olisi tehtävä sopimukseen sen 14 kohdan mukaisesti sovellettavan Belgian Code civilin 1156—1164 §:n perusteella. Kantaja väittää kuitenkin, että Belgian Code civilin 1156 §:ssä, jossa säädetään, että sopimusta tulkittaessa on selvitettävä sopijapuolten yhteinen tarkoitus sen sijaan, että pitäydytään sen sanamuodossa, sovelletaan vain, jos sopimuksen sanamuoto ei ole selvä, eikä tällaisesta tilanteesta ole kysymys nyt käsiteltävänä olevassa asiassa.

56 Kantaja muistuttaa tältä osin, että sopimuksen 1 kohdan mukaan kantaja on sitoutunut suorittamaan teknisessä liitteessä kuvatun tehtävän. Tehtävän suorittamiseksi komission tuli osallistua kuluihin, jotka hankkeen osanottajat ilmoittavat ja jotka se hyväksyi sopimuksen 3 kohdan 1 kappaleen ja liitteen II mukaisesti 550 000 ecuun asti. Kantajan mukaan sopimuksen perusteella ei voida ajatella, että komissio osallistuu kustannuksiin vain osittain, kunhan 550 000 ecun kustannuskattoa noudatetaan. Päin vastoin "Project Administra-

tive Review" -asiakirjasta (hankkeen hallinnollinen yleiskatsaus, ks. teknisen liitteen s. 6) seuraa, että komission on korvattava kaikki hankkeesta aiheutuneet kustannukset, kun kustannukset ovat määrätyn rahoituksen suuruiset eli 550 000 ecua.

57 Lisäksi päätöksessä 94/802/EY määrätään kantajan sopimuksen nojalla toteuttamien kaltaisten levittämis- ja markkinointitoimien 100-prosenttisen rahoituksen mahdollisuudesta. Tämä mahdollisuus on johdonmukainen ja tämän toiminnan luonteen mukainen, kun otetaan huomioon, että levittämisestä ja markkinoinnista vastaavat yritykset eivät saa toiminnastaan välitöntä tai välillistä voittoa. Kantaja katsookin näin ollen, että sopimus pitäisi luokitella ESPRIT-ohjelman mukaiseksi "kaupalliseksi palvelusopimukseksi".

58 Komissio väittää ensiksi, että sopimus on tukisopimus, jonka mukaan yhteisö tukee osittaisrahoituksella tehtävää, joka kantajan on suoritettava sopimuksessa määrätyin ehdoin. Edellytyksenä yhteisön rahoitukseen osallistumiselle on, että komissio hyväksyy virallisesti kantajalle sopimuksen täytäntöönpanon yhteydessä tosiasiallisesti aiheutuneet ja sen ilmoittamat kustannukset. Komission vastaus kantajan väitteeseen, jonka mukaan sitä sitoi vain keinoja koskeva velvollisuus, on, että vaikka kantajan kiistämättä "oli tehtävä kaikki mahdollinen", sen on siitä huolimatta esitettävä todisteet hankkeen yhteydessä tekemistään suorituksista.

59 Komissio katsoo, että koska kantaja ei kiistä sitä, että sopimus tehtiin ESPRIT-ohjelman yhteydessä päätöksen 94/802/EY perusteella, kantaja ei voi kiistää, että kysymys on tukisopimuksesta eikä kaupallisesta palvelusopimuksesta. Komissio lisää, että sopimuksen luonteesta riippumatta osapuolet ovat nimenomaisesti hyväksyneet, että yhteisön rahoitukseen osallistumisen edellytyksenä on, että toimielin hyväksyy virallisesti kantajalle sopimusvelvoitteiden täyttämisen

yhteydessä tosiasiallisesti aiheutuneet ja kantajan ilmoittamat kustannukset sopimuksen 4 kohdan 1 kappaleen mukaisesti. Komissio väittää lisäksi, että vaikka päätöksen 94/802/EY mukaan 100-prosenttinen yhteisön rahoitus on mahdollinen, päätöksessä ei kuitenkaan määrätä, että tämän rahoituksen pitäisi välttämättä olla 100 prosenttia.

60 Sopimuksen luonne huomioon ottaen sopimuksen 4 kohdan 2 kappaleessa mainitut summat ovat enimmäismääriä ja komissiolla on paitsi oikeus myös velvollisuus tarkastaa perusteellisesti, että kaikki ilmoitetut kustannukset ovat perusteltuja ja kohtuullisia. Komission mukaan maksu voidaan ja se pitää suorittaa vain, jos kantajan ilmoittamat menot on tosiasiallisesti käytetty hankkeen toteuttamiseen ja ne ovat olleet välttämättömiä.

61 Tältä osin komissio viittaa sopimuksen liitteeseen II ja toteaa, että henkilöstökuluja ei voida eikä niitä pidä hyväksyä, jollei kantaja voi todistaa ensiksikin sitä, että mainitut palkat on tosiasiallisesti maksettu ja niitä voidaan tosiasiallisesti vaatia, toiseksi sitä, että ne on maksettu henkilöille, jotka ovat tosiasiallisesti tehneet työtä hankkeessa, ja kolmanneksi sitä, että ne eivät ole suurempia kuin kantajan tavanomaisesti vastaavia tehtäviä suorittaville henkilöille maksamat palkat.

62 Käsiteltävänä olevassa tapauksessa kantaja ei ole todistanut, että palkat, jotka se on väittänyt maksaneensa Cuyversille, olisi tosiasiallisesti maksettu ja että tällä olisi ollut siihen oikeus. Komissio toteaa, että Cuyvers on esittänyt vain laskelman työtunneistaan esittämättä mitään muuta todistetta (lasku, palkkakuitti tms.). Komissio katsoo näin ollen, että kantaja ei ole näyttänyt, että väitetty työ olisi tosiasiallisesti tehty ja että sen käyttämien kahden asiantuntijan osalta ilmoitetut työtunnit olisi tosiasiallisesti käytetty hankkeeseen.

63 Komissio toteaa Cuyversin ja Geerinckxin tuntipalkkojen alentamisesta, että komission soveltama tuntipalkka vastaa kantajan itsensä samanlaisessa hankkeessa ehdottamaa tuntipalkan määrää. Komissio korostaa, että koska kantaja ei ole näyttänyt, että korkeammat palkat olisivat perusteltuja, se voi hyväksyä vain 1 565 BEF:n suuruisen tuntipalkan. Edelleen komissio katsoo, että koska sopimus on "tukisopimus", kantaja ei voi vaatia kiinteiden kulujen eli "välillisten kulujen tai yleiskulujen" osalta tavanomaisten kaupallisten hintojensa soveltamista, koska ne eivät sopimuksen liitteen II mukaan ole korvattavia kuluja. Komissio katsoo myös, että se ei ole velvollinen soveltamaan kantajaan nähden muiden, muissa jäsenvaltioissa olevien hankkeen osanottajien käyttämiä tuntipalkkoja, koska kukin sopimus on yksilöllinen ja kunkin allekirjoittaneen sopijapuolen osalta henkilökohtainen.

64 Komissio toteaa, että alihankinnasta aiheutuneet kustannukset sekä muut kustannukset hylättiin, koska niistä ei ollut määrätty sopimuksessa, niitä ei ollut yksilöity teknisessä liitteessä eivätkä komission yksiköt olleet niitä nimenomaisesti hyväksyneet. Lisäksi kulutushyödykkeistä aiheutuneet menot kuuluivat yleiskuluihin, eikä niitä sen vuoksi voida hyväksyä.

65 Kantajan toisen ajanjakson osalta ilmoittamista kuluista komissio toteaa, että ne hylättiin alun perin sillä perusteella, että sopimus oli jätetty täyttämättä, että komissio oli sittemmin korjannut laskelmia kantajan hyväksi 45 133 eurolla ja että loput tältä jaksolta ilmoitetut menot on perustellusti hylätty.

66 Komissio viittaa tältä osin hankkeen arviointeihin, joiden mukaan hankkeen tulokset eivät olleet positiivisia. Komissio lainaa erityisesti 28.1.1997 päivättyä hankkeen arvioinnin loppuraporttia, joka perustuu arvioitsijoiden Graham ja Vernon samassa kuussa valmistuneisiin raportteihin ja jossa todetaan seuraavaa: "Yleisesti hanke on katsottu mielenkiintoiseksi, mutta valitettavasti se ei ole saavuttanut sille asetettuja tavoitteita. Myös arvioitsijat ovat katsoneet, että käytetyt resurssit olivat suuria saavutettuihin tuloksiin nähden." Samasta

raportista ilmenee, että tietyt toteutetut suoritukset eivät olleet asianmukaisia ja että joitakin muita tarpeellisia suorituksia ei ollut lainkaan toteutettu.

67 Komissio huomauttaa myös, että 16.12.1996 pidetyssä hankkeen lopullisessa arviointikokouksessa, johon kantaja osallistui, kantajan nimittämä hankkeen johtaja totesi seuraavaa: "Emme ole onnistuneet luomaan muita muualle maailmaan tarkoitettuja levittämistoimia kuin ilmoituksen OMI-konferenssista." Komission mukaan tästä seuraa, että vaikka kantaja oli suorittanut tietyn työn, se ei ole kuitenkaan Berliinissä 23.—25.9.1996 pidettyä konferenssia lukuun ottamatta suorittanut hankkeen teknisessä liitteessä lueteltuja olennaisia tehtäviä.

68 Komissio katsoo näin ollen, että se on vilpittömässä mielessä ja oikein arvioinut kantajan sopimuksen perusteella toteuttamat tehtävät. Ottaen huomioon kantajan sille toimittamat tiedot komissio päätyi siihen, että kantajalle ei ollut tosiasiallisesti aiheutunut kaikkia sen ilmoittamia menoja. Ottaen huomioon saavutettujen tulosten keskinkertaisuuden komissio ei ole myöskään voinut käytettävissään olevien tietojen perusteella päätyä siihen, että kantajan vastattavina olleet kulut olisivat olleet suuremmat kuin jo hyväksytyt kulut.

69 Komissio viittaa perustelujen puuttumista tai riittämättömyyttä koskevien kantajan huomautusten osalta Belgian Code civilin 1315 §:ään, jossa säädetään, että "sen, joka väittää täyttäneensä velvoitteen, on näytettävä se toteen", ja väittää, että komissio ei millään tavoin ole velvollinen perustelemaan ilmoitettujen menojen hyväksymistä tai hylkäämistä koskevaa päätöstään. Sitä vastoin kantajan velvollisuutena on perustella kysymyksessä olevat menot. Komissio on joka tapauksessa täyttänyt sopimukseen perustuvat velvoitteensa vilpittömässä mielessä ja se on käsiteltävänä olevassa tapauksessa riittävästi perustellut kantajan ilmoittamien menojen hylkäämisen.

70 Kantajan väitteestä, jonka mukaan sitä kohtaan ei sopimuksen täytäntöönpanon aikana ollut missään vaiheessa esitetty arvostelua, komissio toteaa, että hylä-

tessään 22.11.1996 päivätyssä kirjeessään osan Cuyversin suoritukseen liittyvistä kuluista se itse asiassa arvosteli yhtä osaa kantajan suorittamasta työstä. Komissio toteaa lisäksi, että se pystyi vasta hankkeen loppuun suorittamisen jälkeen päättämään, vastasivatko ilmoitetut menot sopimuksen perusteella tehtyä työtä.

71 Komissio kiistää kantajan väitteen, jonka mukaan se, että komissio hyväksyi 742 lisätuntia 29.4.1999 päivätyssä kirjeessään, olisi ollut osoitus komission mielivaltaisesta menettelystä. Lisätuntien hyväksyminen Cuyversin osalta — mistä kantajan hyväksi tehtävä korjaus sai alkunsa — perustui kantajan ilmoittamien menojen myötämielisempään arviointiin. Tämä viimeinen arviointi oli toteutettu ilman todisteita todellisista ilmoitetuista kuluista ja se perustui työhön, jonka arvioitiin olevan välttämätöntä tulosten saamiseksi ja suoritusten varmistamiseksi hankkeen yhteydessä.

72 Komissio kiistää myös kantajan väitteen siitä, että menoilmoitusten lähettämiselle ei ollut sopimuksessa asetettu mitään määräaikaa, ja viittaa tältä osin sopimuksen 3 kohtaan. Komission mukaan sille lähetettävien raporttien piti sisältää muun muassa yksityiskohtaiset rahoitusta koskevat tiedot sopimuksen liitteen II mukaisesti. Kantajan loppuraportti oli epätäydellinen, koska siihen ei sisältynyt esimerkiksi kokonaiskatsausta kunkin osanottajan kunkin ohjelman yhteydessä suorittamasta työstä.

73 Komissio toteaa lopuksi siitä kantajan väitteestä, jonka mukaan sille ei ollut koskaan lähetetty osaa lopullisesta arviointiraportista, että kysymyksessä oleva raportti oli osoitettu kantajan virallisesti nimittämälle hankkeen johtajalle ja että komissio ei ole vastuussa sen edelleen toimittamisesta.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

Alustavat huomautukset

74 On korostettava, että sopimuksen sanamuodon mukaan kantaja sitoutuu suorittamaan teknisessä liitteessä määritellyn tehtävän, joka on otsikoitu "Dissemination Co-ordination for OMI (Discomi)". Tässä tarkoituksessa on käytettävä kuutta erilaista toimintatapaa ja kutakin näistä toimintatavoista koski yksityiskohtainen työohjelma, jonka puitteissa oli määrätty yksilöllisiä suorituksia koskevan luettelon laatimisesta.

75 Jotta komissio voisi tarkistaa, että sopimuspuoli täyttää velvoitteensa teknisessä liitteessä kuvatun ohjelman mukaisesti, sopimuksen 3 kohdan 1 kappaleessa ja liitteessä II asetetaan myös kantajalle velvollisuus pitää toimielin ajan tasalla töiden edistymisen ja aiheutuneiden menojen osalta. Erityisesti kantajan on toimitettava komissiolle säädetyssä määräajassa töiden edistymistä koskevat määräaikaiset raportit, joihin sisältyvät menoilmoitus kunkin hankkeen osanottajan osalta ja loppuraportti, jossa kuvataan saavutetut tulokset ja johon sisältyvät ehdotukset tulosten hyödyntämisestä sekä yksityiskohtainen laskelma kaikista hankkeen osanottajien menoista hankkeen koko keston ajalta.

76 Sopimuksessa ja sen liitteessä II määrätään lisäksi useita edellytyksiä, jotka koskevat sääntöjä tiettyjen kantajalle aiheutuneiden eri luokkiin kuuluvien kulujen suorittamisesta.

77 Kun otetaan huomioon nämä määräykset, ei kysymyksellä sopimuksen luokittelusta, johon asianosaiset ovat antaneet menettelyn kuluessa erilaisia vastauksia, ole merkitystä asian ratkaisun kannalta. Kuten asianosaiset itsekin ovat

myöntäneet, niiden on yhä täytettävä sopimuksesta johtuvat velvoitteensa, oli sopimuksen luonne mikä hyvänsä.

78 On siis tutkittava sopimuksessa määrätyt muodollisuudet ja aineelliset edellytykset huomioon ottaen, ovatko kantajan tekemät vaatimukset perusteltuja kunkin menoluokan eli henkilöstökulujen, kolmansien kanssa toteutetusta yhteistyöstä aiheutuneiden kulujen, kulutushyödykkeistä aiheutuneiden kulujen sekä kiinteiden ja muiden kulujen osalta.

Henkilöstökulut

79 Ensiksikin henkilöstökulujen osalta on muistettava, että kantaja riitauttaa sen, että sen käyttämien kahden asiantuntijan, Cuyversin ja Geerinckxin, palkkakustannuksista osaa ei ole korvattu. Tältä osin kantaja esittää kaksi väitettä, joista ensimmäinen koskee sitä, että komissio on perusteettomasti vähentänyt näiden asiantuntijoiden laskutettua tuntipalkkaa 2 684 BEF:sta ja 2 067 BEF:sta 1 565 BEF:iin, ja toinen sitä, että se on arvioinut virheellisesti näiden asiantuntijoiden koko sopimusajalta suorittamien työtuntien määrän.

80 Näitä väitteitä ei voida hyväksyä.

81 Komission kahden edellä mainitun asiantuntijan osalta hyväksymän tuntipalkan osalta on korostettava, että liitteen II kohdassa 1.1. määrätään nimenomaisesti, että "henkilöstökulut eivät saa sisältää välillisiä kuluja tai yleiskuluja". Tämän lausekkeen perusteella kantajan on esitettävä sellaiset rahoitusselvitykset, joiden

perusteella komissio voi tarkastaa sen, että henkilöstökuluihin ei ole sisällytetty kiinteitä kuluja, ennen kuin se tarkastaa kysymyksessä olevan tehtävän suorittamisesta aiheutuneiden kustannusten tosiasiallisuuden ja tarpeellisuuden.

82 Käsiteltävänä olevassa tapauksessa kantaja on vain ilmoittanut kahden kysymyksessä olevan asiantuntijan käytöstä aiheutuneiksi väitetyt henkilöstökulut ilman, että se olisi esittänyt komissiolle tai ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle todisteita siitä, että nämä kulut ovat tosiasiallisesti aiheutuneet ja että ne eivät sisällä kiinteitä kuluja. Kuten komissio toteaa kantajan tätä kiistämättä, kantaja ei ole myöskään osoittanut, että korkeampi palkkaustaso olisi perusteltu verrattuna komission hyväksymään tasoon, joka vastaa kantajan itse samanlaisessa hankkeessa soveltamaa tasoa. Näin ollen kantajan väite, jonka mukaan sen soveltama taso on perusteltu, kun otetaan huomioon suoritettujen tehtävien monitahoisuus ja niistä aiheutuva vastuu, on perusteeton ja se on hylättävä. Väitteellä, jonka mukaan kantajan soveltamat tuntipalkat olisivat verrattavissa muiden rajajäsenvaltioista peräisin olevien hankkeen osanottajien käyttämään palkkatasoon, ei ole merkitystä.

83 Mitä sitten tulee komission tekemään arviointiin siitä kokonaistuntimäärästä, jonka nämä kaksi asiantuntijaa käyttivät hankkeen yhteydessä, on huomattava, että kantajan ilmoittamista 2 647 tunnista (1 304 ensimmäiseltä jaksolta ja 1 343 toiselta jaksolta) komissio hyväksyi aluksi vain 710 tuntia, ja 29.4.1999 päivätyssä kirjeessään tekemässään korjauslaskelmassa 742 lisätuntia, jolloin hyväksytyksi kokonaismääräksi tuli 1 452 tuntia.

84 Komissio katsoi arviossaan, että kantaja ei ollut esittänyt todisteita kahden asiantuntijan suorittamaksi väitetystä työstä, koska se ei ollut osoittanut, että kysymyksessä olevat tunnit olisi tosiasiallisesti käytetty hankkeeseen, minkä

lisäksi se ei myöskään ollut osoittanut, että kaikki ilmoitetut palkat olisi tosiasiallisesti maksettu näille asiantuntijoille.

85 Kantaja ei kiistä näitä komission väitteitä, vaan toteaa vain, että komission 29.4.1999 päivätyssä kirjeessään hyväksymät 742 lisätuntia ovat osoitus toimielimen suorittaman arvioinnin mielivaltaisuudesta tältä osin.

86 Tämä väite on hylättävä. Pelkästään se seikka, että komissio on omasta aloitteestaan ja uuden seikan puuttuessakin toteuttanut korjauksen kantajan hyväksi, ei oikeuta kantajaa lisäkorjaukseen ilman, että se toimittaa todisteita tämän suuntaisen vaatimuksensa perusteeksi.

Kolmansien kanssa toteutetusta yhteistyöstä aiheutuneet kulut

87 Kolmansien kanssa toteutetusta yhteistyöstä aiheutuneista kuluista on syytä muistuttaa, että kantaja vaatii ensinnäkin korvausta alihankintakuluista, jotka ovat aiheutuneet toisen jakson aikana Molinan kanssa tehdystä palvelusopimuksesta. Teknisessä liitteessä määrättiin nimenomaisesti siitä, että komissio korvaa 40 000 ecua Molinan kanssa tehdyn sopimuksen perustella (ks. liitteen 1 osa, 2.3 kohta). Komissio hyväksyi 29.4.1999 tekemänsä korjauksen jälkeen Molinan sopimukseen liittyvät kulut kokonaisuudessaan, joten tällä kantajan vaatimuksella ei enää ole kohdetta.

88 Kantaja vaatii samaan luokkaan kuuluvina kuluina myös sille kahden sopimusjakson aikana aiheutuneiden hallinnointi- ja sihteeripalveluihin ja oikeusapuun liittyvien kulujen korvaamista. Asiakirja-aineistosta ilmenee, että tässä tarkoituksessa oli tehty palvelusopimukset Fiduciaire Spaenjaersin, Bejolun, Dubois'n ja Antwerp Business Centerin kanssa. Näihin sopimuksiin liittyvät menot eivät kuitenkaan kuuluu sopimuksen liitteessä II lueteltujen korvattavien menojen luokkiin. Koska kysymyksessä olevia sopimuksia ei, toisin kuin Molinan kanssa tehtyä sopimusta, ollut yksilöity teknisessä liitteessä, niistä aiheutuvat menot voidaan sopimuksen liitteen II mukaisesti laskuttaa vain komission suostumuksin, jos ne ovat välttämättömiä tehtävän toteuttamiseksi eivätkä ne muuta tehtävän laajuutta. Kantaja ei väitä, että nämä edellytykset täyttyisivät käsiteltävänä olevassa tapauksessa. Komission 1.4.1998 päivätyn kirjeen liitteistä ilmenee lisäksi, että hallinnointi- ja sihteeripalvelut oli uskottu erityisesti eräälle hankkeen osanottajista (RWM Consulting), joten kysymyksessä olevien palvelujentarjoajien väitetty osallistuminen ei ollut välttämätöntä. Näin ollen kantajan vaatimus näiden menojen korvaamisesta on perusteeton ja se on hylättävä.

Kulutushyödykkeistä aiheutuneet menot

89 Kolmanneksi kantajan kulutushyödykkeistä ja koneista ja laitteista aiheutuneina kuluina ilmoittamien summien osalta on todettava, että komissio hyväksyi alun perin 22.11.1996 päivättyyn kirjeeseensä sisältyvässä laskelmassa 2 491 ecun suuruisen summan ensimmäiseltä jaksolta kulutushyödykkeistä aiheutuneina kuluina. Huhtikuussa 1999 tehdyn korjauksen yhteydessä kysymyksessä oleva summa, joka laskettiin uudelleen 2 429 euroksi BEF/euro-muuntokurssin perusteella, lopulta hylättiin. Komissio kieltäytyi myös 1.4.1998 päivätyssä laskelmassaan korvaamasta 2 213 ecun suuruista summaa kantajalle toisen jakson aikana kulutushyödykkeistä aiheutuneista kuluista. Komissio vetosi näiden kulujen hylkäämisen perusteena siihen, että niiden osalta ei ollut ennakolta hankittua hyväksyntää, ja siihen, että kulutushyödykkeistä aiheutuneet menot olivat yleiskuluja, joita ei korvata.

90 Sopimuksen liitteen II mukaan kulutushyödykkeistä aiheutuneet menot hyväksytään vain, jos komissio on hyväksynyt ne ennakolta tai jos ne on yksilöity teknisessä liitteessä. Tämän liitteen mukan kantajalle on nimenomaisesti varattu 10 000 ecun suuruinen budjetti kulutushyödykkeistä aiheutuvia menoja varten. Kuten komissio myönsi suullisessa käsittelyssä, kulutushyödykkeistä aiheutuneiden menojen korvaaminen tämän budjetin rajoissa ei edellyttänyt sopimuksen liitteessä II määrättyä ennakolta tapahtuvaa hyväksymistä. Kun otetaan huomioon nämä nimenomaiset määräykset, komission väite, jonka mukaan kulutushyödykkeistä aiheutuneet menot olivat yleiskuluja, joita ei korvata, on perusteeton. Kun 10 000 ecun budjettia ei myöskään ole ylitetty käsiteltävänä olevassa tapauksessa, kantajan vaatimus tämän summan korvaamisesta on näin ollen perusteltu, ja komissio on velvoitettava maksamaan kantajalle 4 642 euroa (2 429 + 2 213).

Muut kustannukset

91 Muiden ilmoitettujen kustannusten osalta on todettava, että kysymys on tosiasiallisesti puhelin-, telekopio- ja postikuluista yms. aiheutuneista yleiskuluista, jotka ovat kokonaismäärältään 7 138 ecua.

92 Komissio hylkäsi nämä kulut vetoamalla siihen, että sopimuksessa ja sen liitteissä määrätyt edellytykset näiden kulujen korvaamiseksi eivät ole täyttyneet. Tältä osin on todettava, että koska sopimuksen liitteen II mukaan yleiskuluja ei korvata, kantaja on vaatinut edellä mainittujen kulujen korvaamista luokitellen ne muiden kustannusten luokkaan. Tähän luokkaan kuuluvien kulujen osalta samassa liitteessä II määrätään, että "lisäkulut ja odottamattomat kulut, jotka eivät kuulu yllämainittuihin luokkiin, voidaan laskuttaa komission suostu-

muksella, jos ne ovat välttämättömiä tehtävän toteuttamiseksi ja jos ne eivät olennaisesti muuta tehtävän laajuutta".

93 Kantaja tyytyy arvostelemaan komissiota siitä, että se hylkäsi nämä kustannukset perustelematta, eikä esitä täsmällisiä väitteitä tai todisteita sen osoittamiseksi, että edellä mainitut edellytykset kustannusten korvaamiseksi olisi käsiteltävänä olevassa tapauksessa täytetty. Näin ollen kantajan väite siitä, että näiden kustannusten hylkääminen on ollut perusteetonta, on hylättävä.

Komission velvoitteiden laiminlyönti

94 Ensiksikin kantajan yleinen väite, jonka mukaan komissio ei ole perustellut kaikkien riidanalaisten menojen hylkäämistä ja on näin ollen loukannut kantajan puolustautumisoikeuksia, on myös hylättävä, koska sillä pyritään tosiasiallisesti kääntämään todistustaakka. Koska käsiteltävänä olevassa asiassa on kysymys sopimuksen täytäntöönpanoa koskevasta riidasta, on perusteena pidettävä asian kannalta merkityksellisiä sopimusmääräyksiä, jotka koskevat yhtäältä toteutettavia suorituksia ja niiden kustannuksia ja toisaalta kustannusten korvaamista.

95 Sopimusmääräysten ja sopimukseen sovellettavan Belgian Code civilin 1315 §:n perusteella on selvää, että kantajan tehtävänä on todistaa, että menot ovat tosiasiallisesti aiheutuneet ja että muita sopimuksessa määrättyjä muodollisuuksia on noudatettu, jotta se voi vaatia näiden menojen korvaamista. Vain jos kantaja on esittänyt tällaiset todisteet, komission on perusteltava riidanalaisten menojen hylkääminen. Vaikka kantaja väittää, että sillä on ollut kaikki sopimuksessa edellytetyt todisteet ja että se on toimittanut ne komissiolle (ks. edellä 43 kohta), kantaja ei ole näyttänyt tätä toteen. Se ei ole esittänyt ainuttakaan näistä väite-

tyistä todisteista ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa ja on ainoastaan vaatinut asiantuntijalausunnon hankkimista.

96 Kantaja myöntää implisiittisesti, että se ei ole toimittanut komissiolle todisteita, kun se arvostelee komissiota siitä, että tämä ei ole tarkastanut riidanalaisia kuluja sopimuksen 8 ja 9 kohdan mukaisesti. Tältä osin on todettava, että nämä määräykset, joissa komissiolle ei aseteta velvollisuutta vaan annetaan mahdollisuus suorittaa teknisiä tarkastuksia ja tilintarkastuksia, eivät kuitenkaan vapauta kantajaa velvollisuudesta liittää maksuvaatimuksiinsa todistusvoimaisia rahoitusselvityksiä sopimuksen 3 kohdan ja liitteen II mukaisesti.

97 Kantajan väitettä, jonka mukaan se, että se ei ole täyttänyt velvoitettaan toimittaa kaikkia hankkeen osanottajia koskevia konsolidoituja menoilmoituksia, on perusteltavissa sillä, että komission kanssa ei ollut yksimielisyyttä ilmoitettavien kulujen määristä, ei voida hyväksyä, koska sopimukseen ei sisälly tällaista ehtoa.

98 Kantajan väite, jonka mukaan komissio on laiminlyönyt lojaalin yhteistyön velvoitteen noudattamisen sopimuksen täytäntöönpanossa, koska se ei esittänyt arvostelua sille lähetetyistä hankkeen edistymistä koskevista määräaikaisraporteista, on hylättävä. Se, että komissio ei ole esittänyt huomautuksia tai arvostelua kantajan suorituksista, ei vaikuta kantajalle sopimuksen nojalla syntyviin velvoitteisiin. Komissio voi vasta sopimuksen täyttämisen jälkeen päättää, vastaavatko ilmoitetut menot sopimuksen perusteella tehtyä työtä. Tältä osin on lisättävä, että kuten kantajan 4.12.1996 päivätystä telekopiosta ilmenee, kantajan oli vielä sopimuksen päätyttyä toimitettava todisteet sille ensimmäisen jakson

aikana aiheutuneista kuluista, ja se toimitti toista jaksoa koskevan menoilmoituksen vasta 3.3.1997.

99 Lopuksi on hylättävä kaksi muuta kantajan esittämää väitettä, joista ensimmäisen mukaan komissio ei ole toimittanut sille Vernonin arviointiraporttia ja toisen mukaan komissio ei ole selvittänyt kantajalle, miltä osin loppuraportti on epätäydellinen. Ensimmäisen väitteen osalta komissio toteaa, eikä tätä toteamusta ole kiistetty, että Vernonin arviointiraportti lähettiin kantajan virallisesti nimittämälle hankkeen johtajalle, eikä komissio ole vastuussa raportin levittämistä hankkeen eri osanottajille. Loppuraportin epätäydellisyyden osalta asiakirjoista ilmenee, että komissio ilmoitti kantajalle 4.6.1998 päivätyssä kirjeessään, että sille ei ollut vielä toimitettu kaikkien osanottajien konsolidoituja menoilmoituksia. Näin ollen kyseiset kantajan väitteet ovat perusteettomia ja ne on hylättävä.

100 Edellä esitetyn perusteella kantajan vaatimus kulutushyödykkeistä aiheutuneiden kulujen korvaamiseksi on hyväksyttävä 4 642 euron osalta ja hylättävä muilta osin.

Vastaajan vastakanne

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

101 Komissio vaatii sopimuksen 4 kohdan 2 kappaleen nojalla 54 486 euron palauttamista komission hyväksymien menojen ja kantajalle tosiasiallisesti maksettujen summien välisenä erotuksena.

102 Kantaja väittää, että koska komissio ei ole millään tavoin selvittänyt, miten vaadittu määrä on laskettu, vastakanne on perusteeton ja se on hylättävä.

Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

103 Asiakirja-aineistosta ilmenee, että komissio maksoi kantajalle 435 015 euron suuruisen kokonaissumman. Komission 29.4.1999 päivätyssä kirjeessään tekemän korjauksen jälkeen sopimuksen perusteella hyväksyttyjen menojen suuruudeksi tuli 380 529 euroa. Tästä seuraa, että komissiolla on perusteet sopimuksen 4 kohdan 2 kappaleen nojalla vaatia kantajalta liikaa maksetun 54 486 euron suuruisen summan palauttamista. Kun vähennetään kantajan saatava, joka edellä on vahvistettu 4 642 euroksi, komission vastakanne on hyväksyttävä 49 844 euron osalta. Tälle summalle maksetaan 7 prosentin suuruinen vuotuinen korko 31.1.1999 lukien.

Oikeudenkäyntikulut

104 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeu-

denkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Saman artiklan 3 kohdassa todetaan kuitenkin, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin voi määrätä oikeudenkäyntikulut jaettaviksi tai määrätä, että kukin vastaa omista kuluistaan, jos osa vaatimuksista ratkaistaan toisen ja osa toisen asianosaisen hyväksi.

105 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin arvioi, että näissä olosuhteissa on asianmukaista päättää, että kantaja vastaa omista kuluistaan ja puolesta komission kuluista.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN
TUOMIOISTUIN (yhden tuomarin kokoonpano)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) Kantajan vaatimus hyväksytään siltä osin kuin se koskee kulutushyödykkeistä aiheutuneiden kulujen korvaamista 4 642 euron osalta.

2) Kanne hylätään muilta osin.

3) Komission vastakanne hyväksytään.

4) **Kantaja velvoitetaan maksamaan komissiolle 49 844 euroa 31.1.1999 lukien laskettavine 7 prosentin vuotuisine korkoineen.**

5) **Kantaja velvoitetaan vastaamaan omista oikeudenkäyntikuluistaan sekä puolesta komission oikeudenkäyntikuluista.**

6) **Komissio vastaa puolesta omista oikeudenkäyntikuluistaan.**

Julistettiin Luxemburgissa 16 päivänä toukokuuta 2001.

H. Jung — kirjaaja

M. Vilaras — tuomari